

KL
Ældrekonference
 Kolding 26.9.2016

Musikterapi til ældre
 hvad siger forskningen og praksis?

Program for den næste time

- ▶ Musik og musikterapi
- ▶ Vejle Kommune: MT til behandlingsforløb v. demens
- ▶ Hillerød Kommune: MT i Skovhuset
- ▶ Aalborg Universitet: MT uddannelse og forskning
- ▶ Erfaringsudveksling og drøftelse af, hvordan musik kan indgå i både forebyggelse og behandling, især for borgere som har svært ved at indgå i samvær med andre.

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Scheide, Kroier, Jacobsen

Septembers himmel er så blå

"Sensommersang"

1. Septembers himmel er så blå,
 dens skyer lyser hvide,
 og lydt vi hører lærken slå
 som før ved forårstide.
 Den unge rug af mulden gror
 med grønne lyse klinger,
 men storken længst af lande før
 med sol på sine vinger.

2. Der er en søndagsstille ro
 imellem træ'r og tage,
 en munter glæde ved at gro,
 som var det sommerdage.
 Og koen rusker i sit græs
 med saften om sin mule,
 mens bonden kører hjem med læs,
 der lyser solskinsgule.

3. Hver stubbet mark, vi stirrer på,
 står brun og gul og gylden,
 og røn står rød og slåen blå,
 og purpursort står hylden.
 Og georginer spraglet gror
 blandt asters i vor have,
 så rig er årest sidste flør:
 oktobers offergave.

4. De røde æbler løsner let
 fra træets trætte kviste.
 Snart lysner kronens bladenet,
 og hvert et løv må briste.
 Når aftensolen på sin flugt
 bag sorte grene svinder,
 om årets sidste røde frugt
 den tungt og mildt os minder.

5. At flyve som et forårsfrø
for sommer blomst at blive
er kun at visne for at dø,
kan ingen frugt du give.
Hvis modenhedens milde magt
af livet selv du lærte,
da slår bag falmet rosendragt
dit røde hybenhjerter.

Otto Mortensen, Alex Garff, 1949.

Musikterapi og faglig kompetenceudveksling

- ▶ Stine Lindahl Jacobsen
 - ▶ lektor, studeileder, Aalborg Universitet

VIRKNING AF MUSIK

Musikkens funktioner i menneskers liv (Merriam 1964)

1. Følelsesmæssigt udtryk
2. Æstetisk nydelse
3. Underholdning
4. Kommunikation
5. Symbolsk repræsentation
6. Fysisk respons
7. Sikring af sammenhæng i sociale normer
8. Bekræftelse af sociale institutioner & religiøse ritualer
9. Stabilisering af kulturen
10. Samfundsmæssig integration

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

MUSIK OG FØLELSER

Forskning viser, at musik kan fremkalde og ændre følelser via

- ▶ Subjektive oplevelser
- ▶ Fysiologisk arousal
- ▶ Kropslige følelsesmæssige udtryk
- ▶ Synlige og ikke-synlige handlinger

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

MUSIK OG SUNDHED

Musikkens virkning i et sundhedsfremmende perspektiv:

- ▶ *Biologisk:* Lyd og klang er vibrationer, som påvirker kroppen direkte
- ▶ *Psykologisk:* Musik er et sprog (med syntaks/semantik), som taler til os, og som vi kan udtrykke os gennem
- ▶ *Socialt:* Musik er en aktivitet, som engagerer og forbinder mennesker
- ▶ *Eksistentielt:* Gennem musik kan vi opleve dyb, ikke-verbaliserbar mening

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

MUSIKTERAPEUTENS FAGLIGHED

- ▶ Musikkens "10 funktioner" bringes i spil
- ▶ Musikkens biopsykosociale aspekter aktiveres
- ▶ Musikterapi er en videnskabelig funderet behandlingsform, der systematisk anvender musicering – at synge, spille og lytte aktivt til musik – for at fremme sundhed, styrke socialt samspil og forbedre livskvalitet.

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

MUSIKTERAPEUTENS KOMPETENCER

- ▶ Bred musikalsk kompetence, herunder improvisation her-og-nu
- ▶ Psykologisk viden og interaktionskompetence
- ▶ Psykoterapeutisk og miljøterapeutisk kompetence
- ▶ Kompetence inden for "Samfundsmusikterapi" hvor fokus er på musikalsk samarbejde
- ▶ Akademisk kompetence til at dokumentere effekt og virkning af indsats

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

MUSIKTERAPIUDDANNELSEN

- ▶ Eksisteret siden 1982
- ▶ Tværfaglig integreret helhedsuddannelse (BA+MA)
- ▶ Akademisk og professionsrettet
- ▶ Evidensbaseret og forskningsrettet
- ▶ Tilknyttet en af verdens største PhD uddannelser i MT

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

DOKUMENTERET VIRKNING

- ▶ **Autisme**
Geretsegger, Elefant, Mössler, Gold (2014)
- ▶ **Cancer**
Bradt, Dileo, Grocke, Magill (2011)
- ▶ **Demens**
Vink, Bruinsma, Scholten (2011)
- ▶ **Depression**
Maratos, Gold, Wang, Crawford (2009)
- ▶ **Erhvervet hjerneskade**
Bradt, Magee, Dileo, Wheeler, McGilloway (2010)
- ▶ **Palliation**
Bradt, Dileo (2011)
- ▶ **Skizofreni**
Mössler, Chen, Heldal, Gold (2011)

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

CENTER FOR DOKUMENTATION OG FORSKNING

- ▶ CEDOMUS er knyttet til undervisnings- og forskningsmiljøet på Aalborg Universitet.

- ▶ CEDOMUS indsamler og formidler forskningsbaseret viden om musikterapi i forhold til forskellige klientgrupper.

www.cedomus.aau.dk

- ▶ CEDOMUS retter sig mod og kan konsultere politikere, fagpersoner, institutioner, pårørende, klienter, kommunale sagsbehandlere samt journalister

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

MUSIKTERAPEUTISK RÅDGIVNING

- ▶ Musikterapeuter har relevante erfaringer samt kompetencer til at rådgive omkring brug af musik i pleje og omsorg
- ▶ Musikterapeuten kan rådgive andre faggrupper i forhold til at tage udgangspunkt i og tilpasse kulturelle aktiviteter til sårbare ældres behov samt kulturelle aktiviteter med forebyggende og sundhedsfremmende mål
- ▶ Musikterapi på Aalborg Universitet indgår i dialog og samarbejde med kommuner og foreninger mhp. at øge borgerens tilgang til musik samt bedre inddragelse af musikterapeutens faglighed og kompetencer på tværs af fagdiscipliner

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

Musikterapi, erfaringer fra Vejle Kommune

- ▶ Birthe Schelde
 - ▶ demensfaglig leder, Vejle Kommune

Musikterapi: samspil og forskning

- ▶ Hanne Mette Ridder
 - ▶ professor, leder af musikterapiforskerprogrammet, AAU

Kommunikation & samspil

- ▶ En bevægelses timing, dynamik og form
- ▶ Bevægelserne i samspillet: dans og musik
- ▶ Bevægelsesmønstre kan beskrives med rytme og frasering
- ▶ Det sagte kan beskrives som melodi, tonehøjde og tonekvalitet

Musikterapi | #Eldrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krojer, Jacobsen

Kommunikation & samspil

- ▶ Vi taler således ikke om musik og musikalitet i traditionel forstand, men om at vores interaktioner med andre er musikalske.
- ▶ ... kan vi få øje på de små musikalske detaljer, som farver vores interaktioner med andre, kan vi øge vores omsorgsgiver-kompetencer.

Læs mere i M&E:
 kap. 3, Musik i et personcentreret perspektiv
 kap. 12, Musikterapi i en psykosocial
 demensomsorg i plejebolig

Musikterapi | #Eldrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krojer, Jacobsen

Hvorfor musik ved demens?

Sansning og musikalske komponenter (timing, frasering, melodi, ...) er centrale for:

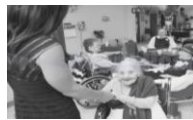
- ▶ Genkendelse/Ramme
 - ▶ Neuropsykologi
 - ▶ Neuroception (Porges), timaliation (Kitwood)
- ▶ Regulering
 - ▶ Psykofysiologi
 - ▶ Gensidighed, afstemning, dyadisk regulering
- ▶ Relation
 - ▶ Psykodynamik
 - ▶ Kommunikativ musikalitet

Musikterapi | #Eldrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krojer, Jacobsen

Hvorfor musik?

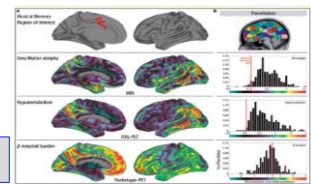
- ▶ Musik er hverken en impuls eller stimulus som vi passivt reagerer på, men virker når vi agerer som del af en helhed og et samspil (s. 55).
- ▶ "Musikering"
 - ▶ sosial aktivitet
 - ▶ fellesmenneskelig kommunikativ musikalitet
 - ▶ bygger på de kompetanser og preferanser som hver enkelt deltager bringer inn gjennom sine musikalske erfaringer (Stige 2016, s.51)

Musikterapi | #Eldrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krojer, Jacobsen

Musikalsk hukommelse

- ▶ Der er overlap mellem områder i hjernen der vedrører musikalsk hukommelse og mere intakte områder i hjernen hos personer Alzheimer demens.
- ▶ Dette kan forklare den overraskende bevarelse af musikalsk hukommelse ved AD.

Jacobsen, J., Stelzer, J., Fritz, T., Chételat, G., La Joie, R., & Turner, R. (2015). Why musical memory can be preserved in advanced Alzheimer's disease. *Brain*.

Musikterapi | #Eldrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krojer, Jacobsen

Derfor musik ved demens

Musik kan bidrage til ...

- ▶ fysiologisk regulering og mindskelse af magtanvendelse og agitation
- ▶ forhindre medicinering med psykofarmaka
- ▶ øge livskvalitet
 - ▶ trigge erindringer
 - ▶ fastholde erindringer i et vist tidsrum
 - ▶ give en følelsesmæssig oplevelse af mening og samvær
 - ▶ styrke oplevelse af kontinuitet i livet
- ▶ ... selv hos svært demensramte!

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

Ældrehelse

- ▶ Ældre-Helse
- ▶ Salutogenese vs. patogenese

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

Musikterapi og ældrehelse

- ▶ Netværkssamarbejde med målsætningen at udvikle musik- og musikterapi tilbud i ældreomsorgen i et tværfagligt perspektiv
- ▶ Netværket støttet af GC Rieber Fondene, Norge
- ▶ Mono- + tværfaglige seminarer to gange årligt i Bergen i 2008-2014
- ▶ DVD: Lyden af Liv
- ▶ Publicering af "ressurshæfte"
- ▶ Bogudgivelse i et dansk/norsk samarbejde
- ▶ !! 2015-2020: Projektet **POLYFON** i en række norske kommuner
 - ▶ **POLY**: De behov og ressurer i Person, Organisasjon og Lokalsamfunn som former musikterapeutens Yrkesutøvelse
 - ▶ **FON**: ressursmobilisering gjennom samhandling mellom Frivillige aktører, Offentlige aktører og Næringsaktører.

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

Musikterapi og ældrehelse

Forord af Knut Engedal om «Når vi blir gamle» samt af redaktørerne om tværfagligt engagement for musik og musikterapi.

DEL I HVORFOR MUSIKK?

1. Musik som mulighed og rettighed
2. Musik og hjerne i et nevrobiologisk perspektiv
3. Musik i et personcentreret perspektiv
4. Helsemusikering i et sosiokulturelt perspektiv

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

Musikterapi og ældrehelse

DEL II

MUSIKK SOM SAMVÆR OG HVERDAGSPRAKSIS

5. Musik som hverdagsressource
6. Seniorkoret
7. Musik og hjemmeboende pasienter
8. Babysang i demensomsorg
9. Musikaktiviteter ledet af omsorgsgivere

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

Musikterapi og ældrehelse

DEL III

MUSIKKTERAPEUTISK PRAKSIS

10. Musikterapi i praksis
11. Utredning og psykiatrisk behandling
12. Psykosocial demensomsorg i plejebolig
13. KOL-kor
14. Neurorehabilitering
15. Ældre med vidtgående funktionsnedsættelser
16. Palliativ omsorg

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Kroier, Jacobsen

Musikterapi og eldrehelse

Musikterapi og eldrehelse
Bragejl Stige
Anne Mette Nielsen

DEL IV
SAMARBEDE OG FAGUDVIKLING

17. Etablering og forankring af musikterapitilbud
18. Musikterapi som læringsrum
19. Magtanvendelse og arbejdsmiljø
20. Lydmiljø: stilhed, støj og musiklytning
21. Fagudvikling i praksis

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krøier, Jacobsen

Musikterapi, eksempler fra praksis

- ▶ Julie Koble Krøier
 - ▶ cand.mag. i musikterapi, Hillerød Kommune

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krøier, Jacobsen

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krøier, Jacobsen

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krøier, Jacobsen

- og fremover?

- ▶ tværfagligt samarbejde om forebyggelse, behandling og kompetenceudvikling

Sky
Is the limit

Musikterapi | Ældrekonference, KL 26.9.2016 | Ridder, Schelde, Krøier, Jacobsen